

Pincode.

Hoofdstuk 9:

Welvaart en welzijn

20/3/26

Noordhoff

Brengt je verder

§ 9.1 Welvaart

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen wat welvaart is.
- Je kunt uitleggen hoe je welvaart kunt meten.
- Je kunt uitleggen hoe je de welvaart tussen landen kunt vergelijken.
- Je kunt alternatieven voor het meten van welvaart noemen.

§ 9.1 Welvaart

Wat is welvaart?

- **Welvaart** is de mate waarin je in je behoeften kunt voorzien.
- Met **welvaart in enge zin** bedoelen we de welvaart uitgedrukt in geld.
- Als we naast geld ook naar welzijn (vrije tijd, gezondheid, milieu, veiligheid, etc.) kijken, spreken we over **welvaart in brede zin**.

§ 9.1 Welvaart

Hoe meet je welvaart?

- De welvaart in enge zin wordt berekend aan de hand van het **bruto binnenlands product** (bbp).
- Als het bbp groeit, zeggen we ook wel dat de economie groeit.

Maar, het bbp berekenen op deze manier heeft ook nadelen:

- Het bbp meet niet hoeveel waarde jij hecht aan bijvoorbeeld vrije tijd of een schone leefomgeving (welvaart in brede zin).
- Ook de **informele sector** (vrijwilligerswerk, zwart werk, mantelzorg) wordt niet meegeteld in de berekening van het bbp.

§ 9.1 Welvaart

Hoe kun je welvaart vergelijken?

Om de welvaart van landen te vergelijken zul je het bbp per inwoner moeten berekenen. Dat noem je ook wel het **bbp per hoofd van de bevolking**.

Bbp per hoofd van de bevolking

Formule	$\text{bbp per hoofd van de bevolking} = \frac{\text{bbp}}{\text{aantal inwoners}}$
---------	---

Voorbeeld

Nederland heeft een bbp van € 874 miljard. Er zijn 17,8 miljoen inwoners. Bereken het bbp per hoofd van de bevolking.

Bbp per hoofd van de bevolking = $\frac{€ 874.000.000.000}{€ 17.800.000} = € 49.101$ per inwoner (afgerond op hele euro's).

§ 9.1 Welvaart

Zorgt meer productie voor meer geluk?

Bij welvaart in brede zin neem je ook welzijn mee in je meting.
Er zijn verschillende manieren om welvaart in brede zin te meten:

- De **Human Development Index (HDI)** meet naast het inkomen ook hoe het gesteld is met armoede, analfabetisme, onderwijsniveau en levensverwachting in een land.
- De **World Happiness Index (WHI)** geeft aan hoe gelukkig een gemiddelde inwoner in een land is en meet zaken zoals sociale contacten, levensverwachting en vrijheid.

§ 9.1 Welvaart

Zorgt meer productie voor meer geluk?

- Het **groen bbp** meet het bbp plus de waarde van verbetering aan het milieu, verminderd met de schade aan het milieu.
- Het CBS meet de brede welvaart met de **Brede Welvaart Monitor**. Het CBS kijkt daarbij naar de ontwikkeling van de brede welvaart op korte en lange termijn in Nederland en gebruikt daarbij de zogenaamde Sustainable Development Goals (SDG's).

§ 9.2 Schulden

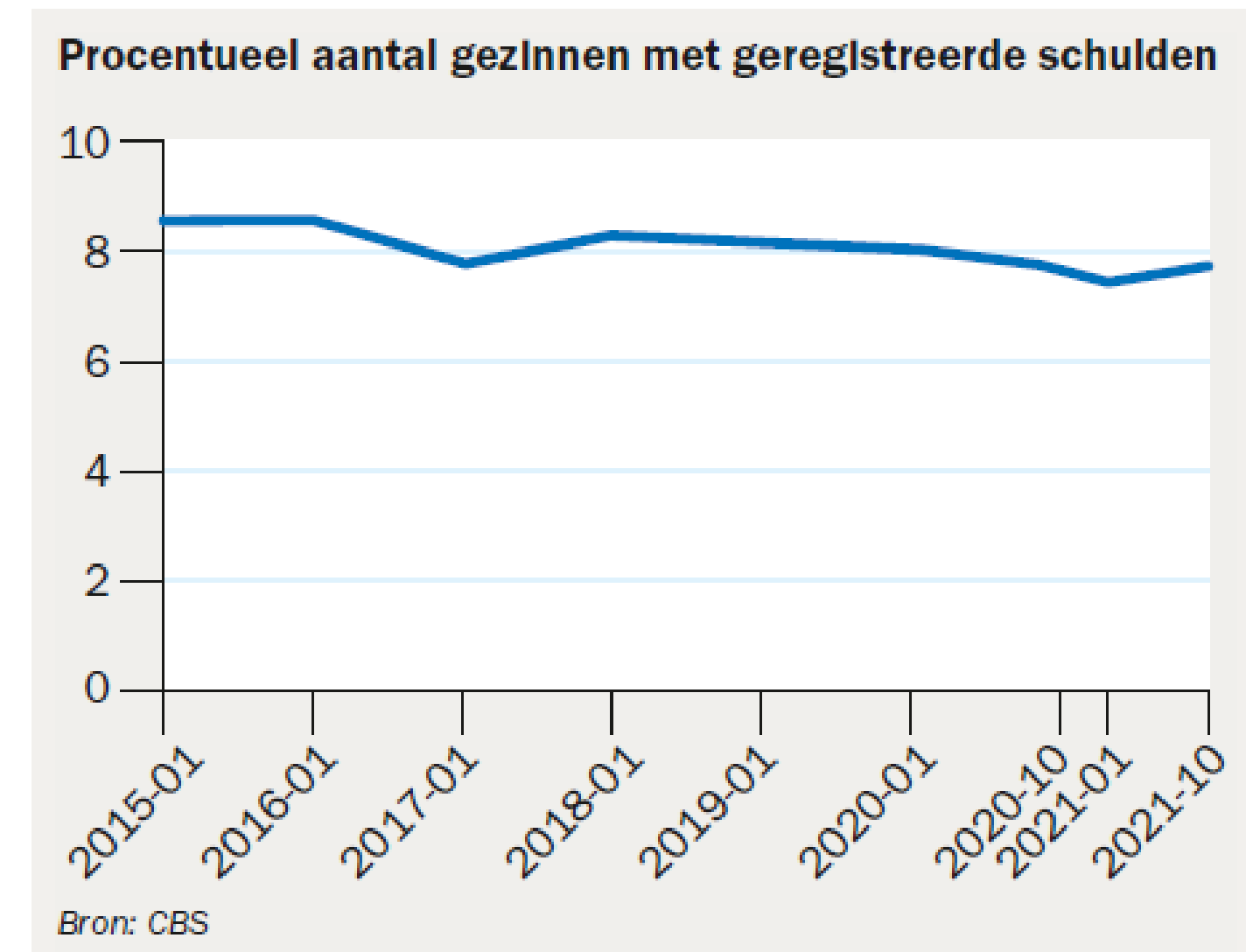
Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen hoe schulden tot armoede kunnen leiden.
- Je kunt uitleggen wat de overheid kan doen om mensen uit de schulden te helpen.
- Je kunt uitleggen dat de welvaart niet eerlijk over de wereld verdeeld is.

§ 9.2 Schulden

Schuld en armoede

- We spreken in Nederland over armoede als mensen leven onder de armoedegrens.
- De **armoedegrens** is afgeleid van het niveau van een bijstandsuitkering en bedroeg in 2022 € 1.460 per maand voor alleenstaanden.
- Als mensen meer dan vier jaar in armoede leven, spreek je over **langdurige armoede**.
- De gevolgen van armoede zijn groot. Zo heeft armoede effect op je gezondheid, onderwijs en kansen op de arbeidsmarkt.

§ 9.2 Schulden

Hulp van de overheid?

Hoe helpen gemeenten mensen met schulden?

- De gemeente kan afspraken maken met schuldeisers over de aflossing van schulden. Dat heet **schuldbemiddeling**.
- Soms geeft de gemeente dan ook een lening waarmee iemand de schulden kan aflossen en dan nog maar één schuldeiser heeft. Dit heet **schuldsanering**.
- Het kan ook zo zijn dat de gemeente of een schuldhulpverlener het inkomen van mensen beheert en zorgt voor alle betalingen, dit heet **budgetbeheer**.

§ 9.2 Schulden

Hulp van de overheid?

Hoe helpen gemeenten mensen met schulden?

- Ook kan de gemeente **budgetadvies** geven: voorlichting en cursussen over hoe je met je budget en schulden moet omgaan.

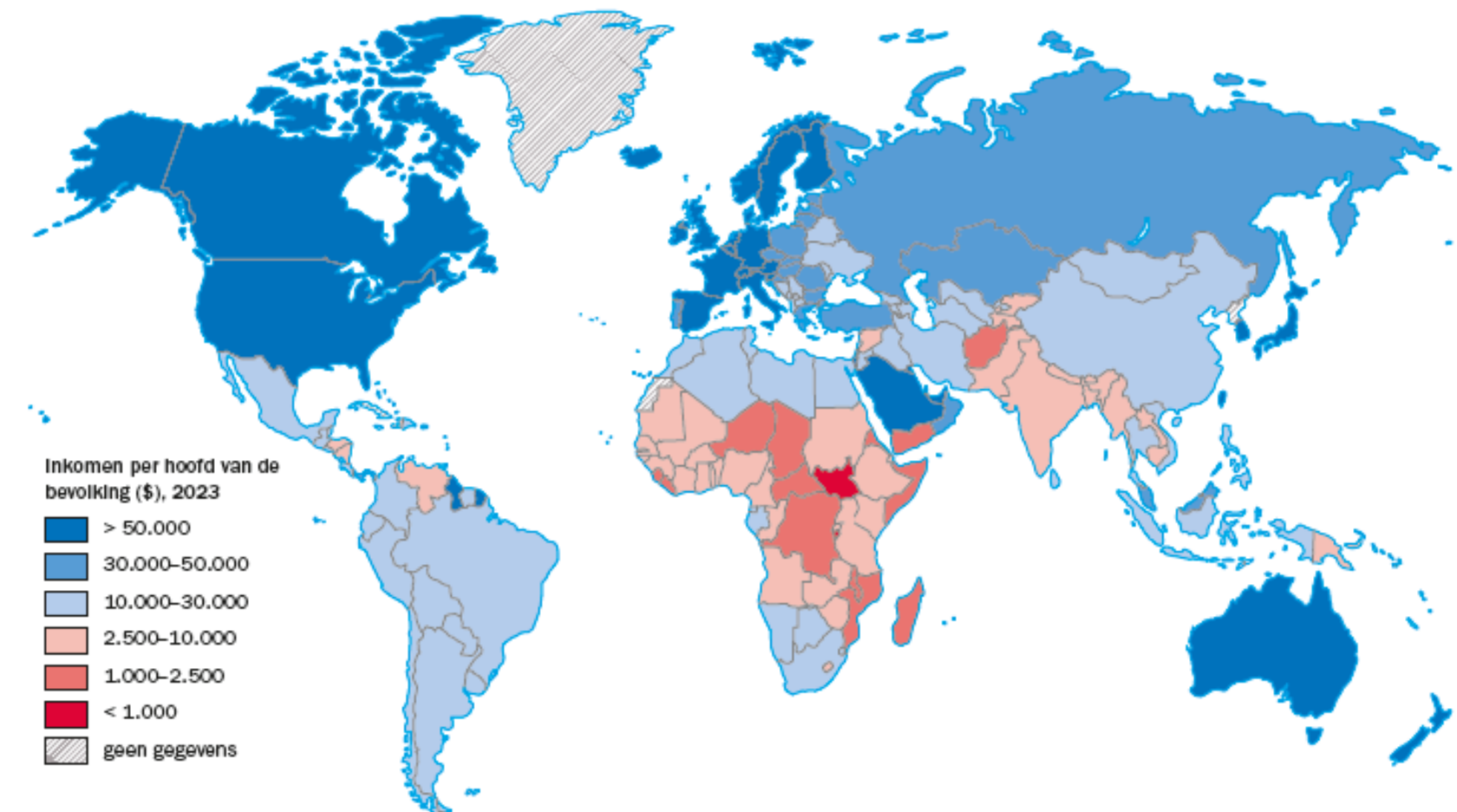
Naast de gemeenten helpt het **Nibud** (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) Nederlanders om te gaan met geld en streeft ernaar om mensen uit de financiële problemen te houden.

§ 9.2 Schulden

Kan het nog oneerlijker?

- Armoede zoals we die in Nederland zien, is niet hetzelfde als armoede die mensen ervaren in ontwikkelingslanden.
- Het bbp per hoofd van de bevolking in Nederland was in 2022 € 53.000. In arme landen leven mensen vaak van 1 of 2 dollar per dag.
- Wat kunnen rijke landen doen om armoede en de ongelijkheid in inkomen tussen landen te verminderen?
  - Ontwikkelingssamenwerking
  - Schuldsanering

§ 9.3 Duurzame wereld

Leerdoelen:

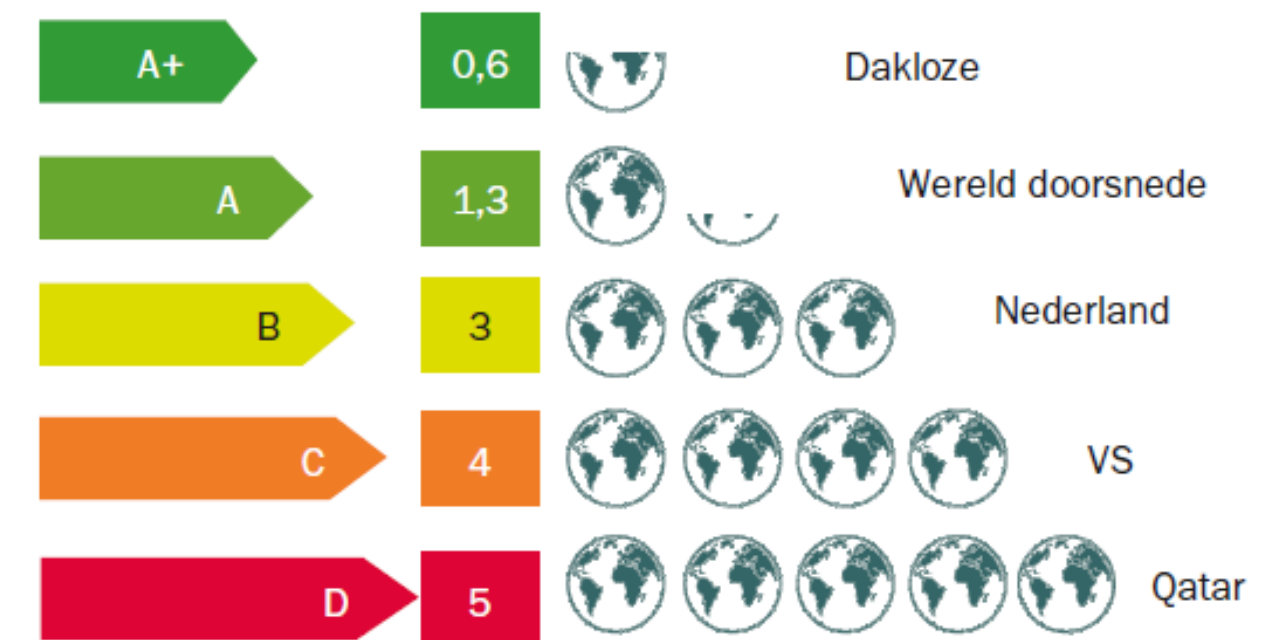
- Je kunt uitleggen waarom economische groei niet oneindig kan zijn.
- Je kunt uitleggen hoe welvaart beter samen kan gaan met welzijn.
- Je kunt uitleggen dat afspraken over milieu internationaal gemaakt moeten worden.

§ 9.3 Duurzame wereld

Grenzen aan consumptie en productie

- Aan consumptie en productie zitten grenzen.
- Onze aarde ondervindt ernstige schade van alles wat wij met elkaar consumeren en produceren.
- Bij het prijzen van producten zou je moeten kijken naar **externe effecten**. Dit zijn bijeffecten van productie en consumptie op anderen die niet in de prijs zijn opgenomen.
- Minder consumptie en productie kan leiden tot een kleinere **ecologische voetafdruk**. Dit geeft weer hoeveel vruchtbare land- of wateroppervlakte nodig is om te leven zoals jij leeft.

Ecologische voetafdruk

Zo vaak is de wereld nodig als iedereen evenveel consumeert als een persoon in een bepaald land

Bron: nl.letusbe.one

§ 9.3 Duurzame wereld

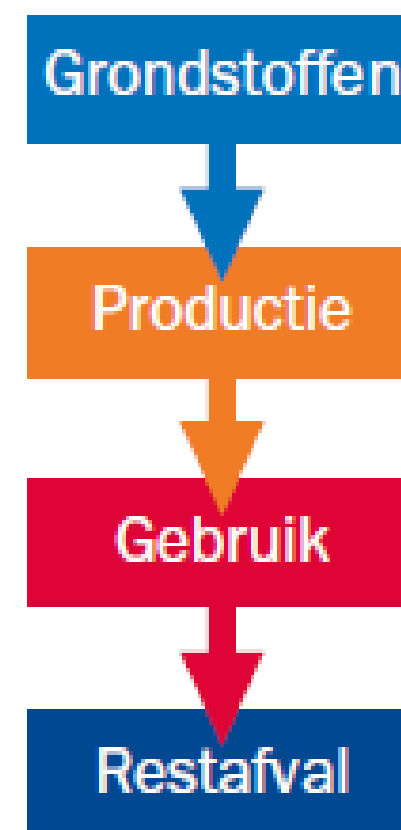
Lineair of circulair?

- Bij een **lineaire economie** worden grondstoffen gewonnen voor het maken van producten. Deze producten worden na gebruik afgedankt en komen op een vuilnisbelt terecht.
- In een economie met **recycling** worden aan het eind van de levensduur producten en materialen zo veel mogelijk opnieuw gebruikt in het productieproces.
- Bij **circulair** ondernemen is het doel om zonder afval te produceren.

§ 9.3 Duurzame wereld

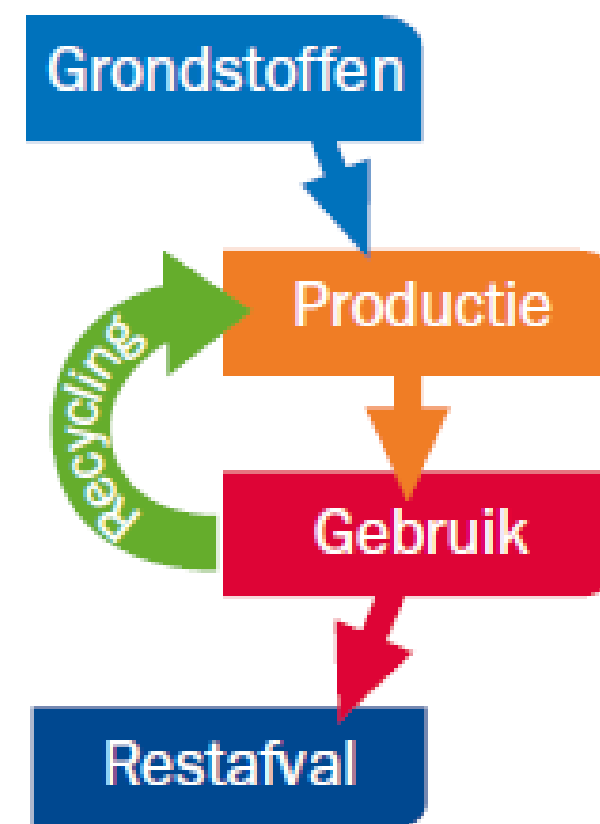
Lineair of circulair?

Lineaire economie

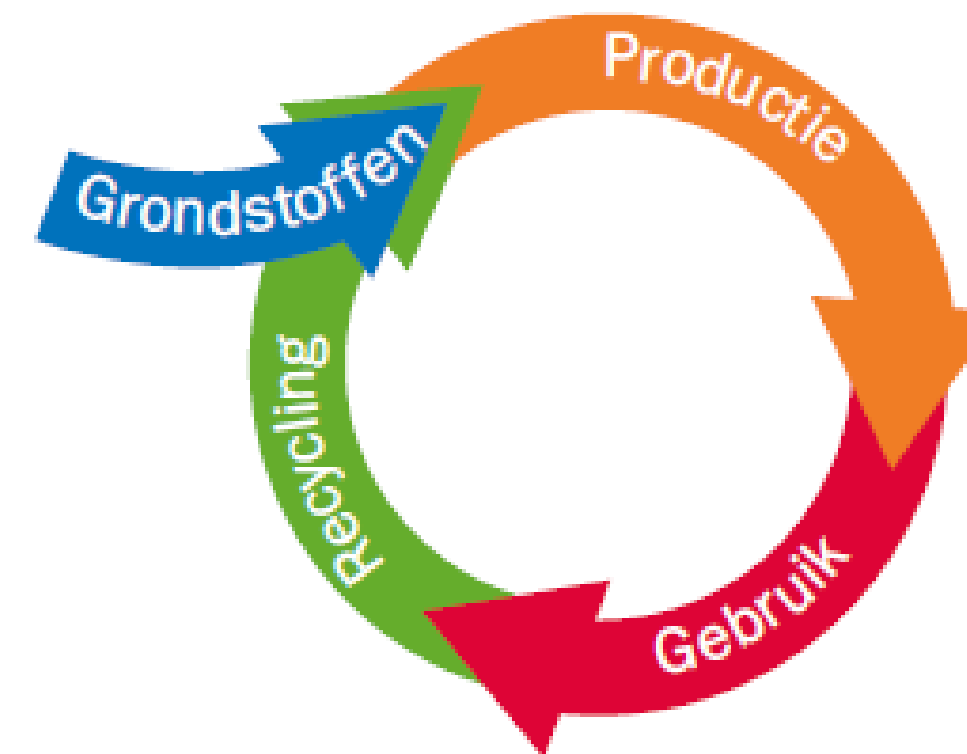

Bron: www.rijksoverheid.nl

Economie met recycling

Circulaire economie

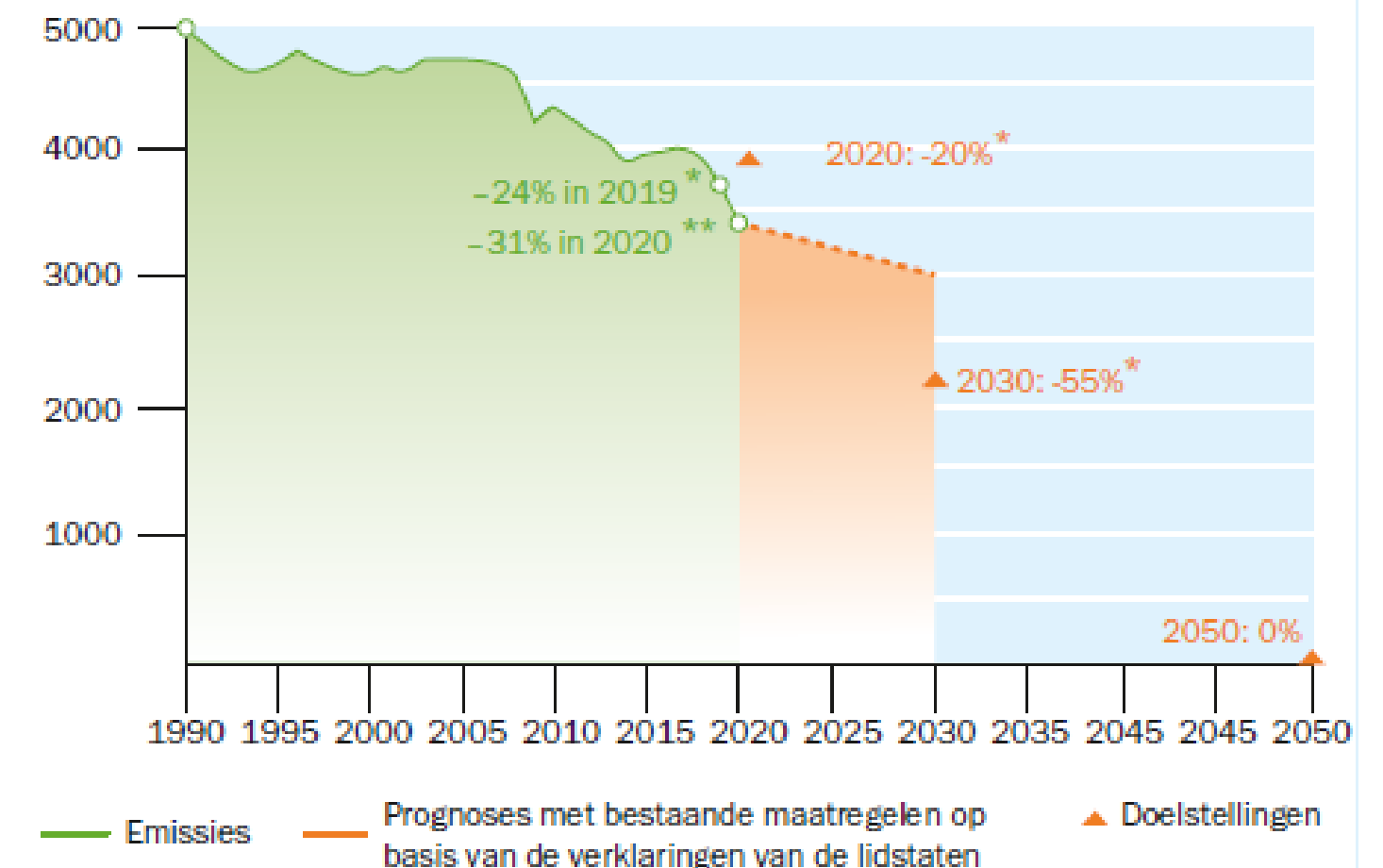

§ 9.3 Duurzame wereld

Verduurzamen over de grenzen heen?

- In 2021 stelde de EU de doelen op het gebied van milieu en vervuiling bij: de **Europese Green Deal**.
- Als eerste is een doel geformuleerd voor 2030: 55% daling van de CO₂-uitstoot.
- Het is belangrijk dat klimaatmaatregelen worden genomen binnen een groot samenwerkingsverband als de EU.

Emissie van broeikasgassen (miljoen ton CO₂-equivalent)

*Vergeleken met het niveau in 1990

**Schatting

Bron: Europees Milieuagentschap (2021)

*Hoe draag jij bij aan
realiseren van een aarde
die duurzaam leefbaar
blijft?*

